

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

23 Martie st. v.

4 Aprilie st. n.

Ese în fie-care duminică.

Redacțiunea în
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 12.

ANUL XXII.

1886.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

A d a m.

(Din Marele Etimologic al României.)

Adâm. n. pr.: nom du premier homme, personification sémitique et chrétienne des origines de l'humanité. Numele primului om, după Bibliă. Arabește: adam »om«.

Abia în secolul trecut Români au început a întrebuința data creștină în locul cronologiei bizantine dela zidirea lumii, presupusă a se fi întâmplat cu 5508 ani înainte de Crist, și care se numia »cursul anilor dela Adam.«

Nic. Costin, Letop. II, 77: »...și Pau rădicat pe Mihai-vodă din Scaun, și cu mare mânie și grabă Pau cuprins, în 14 zile, fiind vineri, fiind Mihai-vodă la biserică la Trii-sfotite, fiind în ziua serbătorei a Prepadomnii Paraschevii, fiind »cursul anilor dela Adam 7218, ér dela Hs. 1710...«

De aci locuțiunea poporală: »de când eu moș Adam,« pentru a arăta o vechime extremă a unui lucru, ceea ce se dice italienește: »da Adamo in qua«. În Moldova: dela Adam Bab adam, adeca »babă Adam«, cu turecul său tătarul babă »tată«.

v. *Velét*.

Nimic nu eră înainte de Adam. Numai el se născuse fără părinți. Singur pământul i-a fost tată și mamă. Aceste credințe sânt exprese prin două ghicitori ajunse a fi populare, deși sânt invederat de o provenință cărturărească:

— Cine nu s'a născut și a murit?

— Adam strămoșul.

— Cine la mórtea lui a intrat în pântecel maică-sa?

— Tot Adam strămoșul.

(A. Pann, Moș-Albu, I, 28)

D. G. D. Teodorescu (Poes pop. 250) aduce următoarele paraleluri străine, al cărora număr s'ar pute îndeci:

— Quel est l'homme qui n'a pas eu de mère?

— Adam.

— Quel est l'homme qui est mort sans être né?

— Adam.

— Wer gestorben und nit geboren sey? — Adam.

— Nun nasciu.

nun addatau.

senza nasciri murfu. — Adamo.

Alte ghicitori de aceeași natură, v. la Dr. Gaster, Liter. pop. 230, unde ne apare tot-odată figura lui Adam în literatura noastră poporală cea popescă, adecă muncită și 'n mare parte tradusă din slavonește seu din grecește de bieții dascăli bisericești, dar imbră-

țișată și răspândită pe la țără. Așa este, de exemplu, o »Poveste despre Adam și Eva« și »Versul lui Adam« (op. cit. 276 sqq.), care se începe prin:

Viniți toți cei din Adam

Și cu fiii lui Avram.

Să cântăm versuri cu jale

Pentru-a lui Adam greșale...

Tot de origine dascălescă, inse imbrăcat ceva mai românește. ni se infățișeză Adam în colinde și 'n cântece de nunță.

Intr'o colindă, culésă de d. I. G. Bibicescu în Transilvania (Col. Mss.), »Ion sânt-Ion și cu bunul Dumneșu« judecă pe Adam, care se scusă cu naivitate că l'a înșelat Iuda de i-a băgat mărul în gură; apoi:

Adam din raiu a eșit.

Tot plângend și suspinând

Și 'n cărji albe rădîmând

Și din gură-așa grînd:

— Raiu, raiu, raiu! grădină dulce!

Nu me'ndur a me mai duce

De dulcêța pómelor.

De mirosul florilor.

De sunctul frunzelor,

De sgomotu-albinelor,

De viersul paserilor

Și de glasul ângerilor. . . .

La nunți, duminica, înainte de plecare la biserică, se recită așa numita »Iertăciune«, în care se dice că Dumneșu a zidit:

Pe strămoșul nostr' Adam,

Din care ne tragem nôm:

Cu trupul din pământ,

Cu oșele din pătura,

Cu frumșeța din sóre,

Cu ochii din mare...;

apoi despre Eva și gonirea din raiu:

Dar Dumneșu s'a milostivit

Și a dóua óră l'a primit

Și i-a dis: *Adame, Adame,*

Creșceți și ve inulțiți

Ca nășipul mării

Și ca stelele cerului,

Și pe pământ să trăiți

Și să-l stăpâniți!

Și de atunci se trage

Vițe

Și sémînțe

Până ce a ajuns rëndul

Și l'aceste dóuë mlădițe,

Ce stau plecați
 Ca dumné-vóstră, părinți,
 Să-i iertați
 Și să-i binecuvântați....
 (G. D. Teodorescu, op. cit. 166—7)

După o versiune din Moldova, *Adam* fusese zidit:

Cu trupul din opt părți
 Cu ósele din chétră
 Și cu gândul din mulțimea ângerilor...
 (M. Busuioc, Sucéva, c. Pascani-Stolniceni)

După o altă:

Dumneđu a vėđut
 Că raiul reu i-a șeđut
 Fără moștenire
 Și făr' viețuire,
 S'au gândit ca pe om să zidescă
 Și raiul să moștenescă:
 A luat ochii din mare,
 Chica din sóre,
 Lut din pământ
 Și suflet din Duhul sfânt,
 Și 'n clipă pe strămoșul Adam a făcut...
 (Constantiniu. Némț. c. Dómna)

In alte variante, se mai adaugă: »sângele din róuă«, »cugetul din nori«, »sullare din vėnt« etc., séu in loc de »mulțimea ângerilor« se pune: »iuțimea«. Cele »opt părți«, din cari fusese zidit trupul lui Adam, figurează in manuscripte slavice începėnd deja de prin secolul XIV, cari inse fiind de provenință sudică, căci ele menționează pe Cumani, pe Români, pe Arnăuți, e tot așa de cu puțință ca noi să fi luat legenda dela Sėrbi séu Bulgari, precum e cu puțință și vice-versa (v. Tichonravov, Pamiatniki otrečenoj ruskoj literatury, t. 2 p. 439 sqq.) In ori ce eas, fântana comună, directă séu indirectă, a acestor subtilități teologice poporale e bizantină, după cum e și esplicățiunea simbolică a numelui ADAM in Pravila lui Mateiu Basarab: A = *Ἀνατολή* (resărit), D = *Δίσις* (apus), A = *Ἄρκτος* (nord) și M = *Μεσημβρία* (sud).

v. *Conăcăriă*. — *Iertăciune*. — *Nuntă*.

Mult mai românese e Adam in vrăji și decăntece. Intr'un descăntec când s'a deochiat o vită:

... ie vacile,
 Le du pe cărarea lui Adam
 La pășunea lui Avram
 Și la apa lui Iordan....
 (I. D. Nour, Bėrlad)

Intr'un altul de desfăcut farmecele:

...
 De mâna drėptă m'au luat,
 Pe cărarea lui Adam m'au purces,
 La fântana lui Iordan dusu-m'au,
 Cu crucile de mir,
 Cu țermurile de vin;
 Așă sfânta Precista crăș de mână m'a luat,
 Pe croh alb m'a așeđat...
 (Idem)

Intr'un descăntec de albėță:

De mâna drėpră l'a luat.
 De pe sóre l'a înturnat
 Ș-a pornit și a plecat
 Pe prumul lui Adam
 La fântana lui Iordan.
 Ș-a tâlnit
 Trei surori a sórelui...
 (Albina Carpaților, 1879 p. 345)

Ce să fie óre »cărarea lui Adam« séu »drumul

lui Adam«? In alte descăntece figurează in locu-i: »cărarea lui Troian«, de es. in lunga vrajă »de a face pe dragoste«, culėsă de d. S. F. Marian in Bucovina și unde ne întimpină de trei ori:

Măriór'a sinecat,
 Sinecat ș-a mânecat
 Pe cărarea lui Troian
 La riul lui Iordan....
 (Col. I, Tr. 1870, No 3 p. 4)

In altele:

Pe cărare,
 Pe ulița mare,
 La riul lui Iordan,
 La fântana lui Bogdan....
 (G. D. Teodorescu, 362)

Traian, părintele Daciei; Bogdan, fundatorul Moldovei; étă-ne deja fórte departe de lumea biblică!

Inlocuit-au Românii pe strămoșul omenirii Adam prin strămoșul național Traian? séu nu cumva, din contră, vechiul cult al eroului păgân va fi fost gonit mai târđiu prin elementul semitic al creștinismului? In astronomia populară »calea lui Troian« fiind una din numirile »drumului de lapte«, să fie óre tot aceea și »calea lui Adam«? Étă, negreșit, neșce ceșțiuni cât se póte de interesante. Vom observa numai, că 'n latinitatea medievală această parte a cerului se chiamă: »via Sancti Jacobi«, de unde: span. camino de Santiago, fr. chemin de San Jaques, bret. hent sant Jakez etc. (v. Gaidoz et Rolland, Mélusine, 1884 p. 151—3).

v. *Avram*. — *Bogdan*. — *Iordan*. — *Troian*.

Se pare că tocmai funcțiunea cea astronomică a lui Adam, suit într'o sferă mai pe sus de cei doi luminători, ne întimpină in balada populară »Sórele și luna«, așa după cum se cântă in Dobrogea (Burada, Călėt. p. 168). Neșciind cum să scape de amorul fratelui seu, Luna i țiece Sórelui:

— Sóre luminos,
 Mândru și frumos!
 O scară de fer
 Pân' la naltul cer
 Tu mie să-mi faci.
 Pe ea să te urci,
 Iute să te duci
 Pân' la moș Adam,
 Căci dorință am
 La el să privești,
 Să te spovedești,
 — De grabă el s'apucă
 Și 'ndată că făcea
 O scară de fer
 Pân' la naltul cer,
 Ș-apoi se urcă
 Și se înălță
 Pân' la moș Adam,
 Străbun lui Avram,
 La el că priviá,
 Se spoveduiá.
 Adam scoboriá
 De-a stânga-l luá,
 In iad il băgá....

In fine după cum prin Adam s'a inceput lumea, tot prin Adam se va sfėrși; așa crede poporul. Una din legendele române despre Judecata cea din urmă séu »vremea de apoi«, este că atunci »când se vor implini vécurile«, Dumneđu va pune pe Adam să buciume, și la trimița lui se va sgdui lumea și se vor sculá morții de prin morminte (Văsluia, c. Negreșcii și Mirceșcii; Botoșani, c. Poiana-lungă). O versiune adaugă, că buciumarea va ține trei zile și

trei nopți, »și cine n-o va auzi, va rămâne în iad, ér cei-lalți vor merge la judecată» (A. Ciuren, Văslui, c. Zăpodeni). Unui om pierdut fără îndreptare și fără muștrare, i se pôte dice că: n'a auzit trîmbița lui *Adam*.

Cu tóte acestea, nici pe *Adam* nu-l cruță poporul în injurăturile sale. La Vrancea, bună-óră »auzi mereu ocări de: Pasca mă-sei, Crucea, Dumneđu, feștania, lucélëru mă-sei, *Adamu* mă-sei etc.» (Putna, com. Găurile).

În vechile texturi, numele *Adam* își acată uneri și flexionarul -u: Adamu. În Călătoria la iad a Maicei Domnului, scrisă circa 1550 (Cuv. d. bătr. II, 358): »puterea cinstitei crucei, ceea ce *Adam* și Eva ishăvi din blăstem...» De asemenea în legenda duminicii, 1600 (Cuv. d. bătr. II, 45): ainte feău omu întăe *Adamu* de'l feciu în chipul mieu...» În ambele pasage *Adamu* e la acusatîv, în loc de: »pe *Adam*».

Ca nume de hotez, *Adam* — de unde patronimicul Adămescu, augmentativul Adamoi (în Banat: Adamoni) și deminutivele Adamuș și Adamache — e fôrte rar la Români. Ca nume evreesc, îl vedem într'o satiră populară din Bucovina »Jidovii și volintirii«:

Intr'o séră negurósă,
Care vîră frica 'n ósă,
Mergeam noi.
O sută de Jidănoi:
Chișer și Haham,
Bureh și *Adam*,
Și cu Rabin între noi.
Cu trei cară de-usturoi....

(Col. I. Tr. 1871, p. 39)

Ca nume local, este sat *Adam* în Tutova, numit după mănăstirea de maice de acolo, și un sătuleț *Adam* în districtul Sucevei; apoi Adameșcii, sat în Teleorman.

v. Aron. — Avel. — Cain. — ²Jidov. — Moise.

B. P. Hașdeu.

A b r a a m

— Poemă biblică dramatizată în trei părți. —

III.

Pețirea Rebeciei. Mórtea lui Abraam.

Persóne:

Abraam.

Isac.

Batuel.

Laban, fiul seu,

Eliezer, sclav a lui Abraam.

Rebeca, fiica lui Batuel.

Amice a Rebeciei. Păstori.

Dinaintea cortului.

Abraam și *Isac.*

Isac.

De ce tot trist părinte?... A Deului voință
N'o pôte rîvni nimeni, căci a sa socotînță
E făr' de mîrginire: el scie a conduce
Și a stăpâni totul! . . .

Abraam.

Oh taci! o vițetă dulce.

Un timp mai lung n'avut-am în lumca ast' deșertă.
Și tot fu nălucire, ce mima o 'ntartă . . .

Ađi me credeam fericé . . . dar mâni desamăgit.

În cruda de durere de nou sînt îmbrăncit;

Isac.

Lasă-aste idei triste, gândește alt ceva.

La vițetă, bogăție, la veselie ta! . . .

Aidem puțin prin șesuri, prin munți séu prin livede,
Să ne primblăm cu 'nctul prin érba astă verde;
Și vei uită de sigur a ta grea suferință,
Schimbând'o în plăcere, — desgustul în dorință. . .

Abraam.

Ești un copil Isace și n'ai macar ideie

Ce va să dice 'n lume de durere-o schinteie,

Când ai pierdut o casă, o turmă, o moșie,

O bogăție 'ntregă, — tu simți durere vie,

Te vaieti o đi, două . . . dar apoi totul trece;

Tu te deprinđi cu lipsa-i vițeta a țî-o petrece;

Și ești éráși fericé! . . . dar când tu ai pierdut

Ființa cea mai scumpă ce 'n lume ai avut,

Când ai iubit tu numai pe o făptură, care

T-a fost iubit și dēnsa cu tótă-a ei ardóre,

Și când de-odată 'n lume te veđi tu părăsit,

Remas fără amoru-ți ce-atăt ai prețuit,

E grea, mult grea povara grozavului trecut. . .

Isac.

Așă dar tată dragă, eu nu-ți mai sînt plăcut?

Eu nu-ți inspir iubirea, nu sînt eu fiul teu,

Ș-al Sarei fiu, pe care o plângi acum mereu? . . .

Atuncia tată dragă ordón' a mea plecare,

Să nu-ți mai fiu de scărbă prin réua mea purtare.

Abraam.

Isac! ce đici iubite? . . . cum cređi pe tatăl teu

Să fie el în stare de-a uri fiul seu?

Te 'nșeli tu dragul tatei, eu te iubese pré mult,

Dar iubi și pe muma-ți pe care o-am pierdut,

Și a n'o plânge nu pot, — și plânge-voi tot una

În tótă vițeta mea. . .

Isac.

Dar asta nu-ți folosește,

Din contră-a ta putere o vėd cum tot slăbește,

Și de vei urmă astfel, peste puțin . . .

Abraam.

O da!

Voi păși 'n a ei urmă, voi merge după ea!

Isac.

Dar te gândește bine, ai încă ani de vițetă

Cari trebui să-i cruți, tată. . . .

Abraam.

A vițetii, tu dulcėtă,

Cum te-am pierdut eu astăđi! tu Saro, sóța mea;

În urma ta lăsat-ai amar și jale grea.

Acuma imi rămăne, Isac, un fiu iubit

Ce Domnul mi-l trimise făcënd-me fericit . . .

În tine-a mea iubire, în tine-a mea speranță.

Intr'ale tale brațe m'aruncă cu siguranță

Să-mi dai tu mângăiere! . . .

Isac.

O scumpul meu părinte!

Me bucur la auzul acestor dulci cuvinte,

Și voi ea eu eu tine să fiu în totdeuna

Tot veseli, mândri, sprinteni, ca nici decum furtuna

Desnădăjduitóre vr'o dat să ne lovėscă.

Să ne-urmărească vițeta.

Abraam.

Iehova ne păzėscă!

Isac.

Hai tată prin grădină să ne primblăm o lécă

Abraam.

Acum eu nu pot merge, las astă ți să trecă,
Căci voi să fiu în pace; tu du-te prin coline,
Te primblă și te jocă; trimite dar la mine
Pe bunul Eliezer.

Isac.

Indată oi să-l gădesc.
O ți ferice tată eu ție îți doresc! (ese.)

Abraam.

Remas-am în tristeță și într'o grea durere,
Și a-ș peri eu decă n-aș avé mângăere
În ăst copil, ce vesel sufletu-mi re'nvieză,
Ce me face ca 'n vieța-mi să simt încă o rază.
De jingașa iubire, — ce 'n vieță me mai ține.

Intră *Eliezer.*

Stăpâne, salutare! . . . chematu-m'ai pe mine?

Abraam.

Da, te-am chemat dinéori; aproprie-te 'ncóce!

Eliezer.

Eu sânt gata stăpâne, tot ce-i voi, a face.

Abraam.

Tu ești o slugă veche, în tine-a mea credință
Am pus-o totdeuna, și a ta iscusință
Mi-a dovedit cu dreptul, că tu-mi ești devotat;
Deci te-am chemat la mine ca să-mi dai tu un sfat.

Eliezer.

Este pré mare cinstea pe care mi-o faci mie!

Abraam.

Ascultă-me: voi astăzi să-ți destăinuesc ție
A mele gânduri, care de mult timp le frământ;
— Tu știi c'a mea soție acum e în pământ,
Și fiul meu ce-i tiner, scurdalnic jucător,
El nu mai are mama ce îl iubiă cu dor,
Și eu sânt slab, veđi bine, bătrân neputincios:
Ca mâni voi urmă Șarei în locu 'ntunecos,
Ș-atunci el va rămâne în aste țeri deșarte
Făr ajutor seu sprijin din ori și care parte.
Străinii ne 'npresoră: ei tot i vor răpi . . .
Te 'ntreb ce se fac óre de reu spre a-l ferí?

Eliezer.

Eu cred, cel mai bun mijloc e d-a-i căută soție,
Cu care el să pótă vieța și-o susție;
Care să-l ingrigescă cum te-a 'ngrigit pe tine . . .

Abraam.

O da, tu ai dreptate, acésta e pré bine! —
Dar ne rămâne vorba, pe cine vom găsi
Soție lui, — și demnă soție de a-i fi . . .

Eliezer.

Stăpâne eu la asta nu pot ȓice ceva . . .

Abraam.

Nu voi din asta țără soție a-i lua, —
Căci lehovii nu-i place ăst popor pécătos,
Ce 'nnótă tot în viciuri și-n reul sgomotos;
Ci, să te duci în grabă în Mesopotamia,
Unde să cauți tu singur pe-aceea, ce soția
Lui Isac va să fie, și vrednică și bună,
Pe a carei cap să pice a cerului cunună,
Și binecuvântarea-mi . . .

Eliezer.

Stăpâne, me supun;
Să deie dar lehova, s'ajung la sfērșit bun.

Abraam.

Ascultă: ia-ți cămila, provizii de mâncare,
Și scule, juvaeruri, să ai de dat odóre,
Și mergi în acea țără, și caută cu 'ngrigare
Pe cine-a fi mai demnă cu fiu-mi de 'nsoțire.
Eu am credință 'n tine, — căci tu din tinerețe
Credincios fost-ai mie pân' la aste bătrânețe;
De-aceea numa 'n tine eu pot să me incred.

Eliezer.

Stăpâne, — a ta voință e mare, cum o ved;
Dar nu șciú decă cerul m'a lumina pe mine
Să 'ndeplinesc porunca ce-am primit dela tine.

Abraam.

Fii sigur; dela mine te binecuvintez;
Ia-ți totul și porneșce; bun drum eu îți urez!

Intră *Isac.*

Alergând prin grădină, priveșce dragă tată,
O porumbiță albă am prins-o tupilată
Stând într'un cuib pe-un arbor bătrân și găunit;
Cum hurue de dulce și șede liniștit;
E blândă ca o mamă pe lângă fiul seu . . .

Abraam.

Acésta-i veste bună pentru amorul teu.

Isac.

De ce amor părinte voești tu a-mi vorbi? . . .

Abraam.

De-amorul ce îndemnă pe om de-a viețui,
Și a gustă plăcere în astă lume mare,
De a simți ce-i vieța, cerescă îndurare;
De-amorul căsnicieii acum voi să-ți vorbesc.

Isac.

Dar nu 'nțeleg . . .

Abraam.

Ascultă, voi să me talmăcesc:

Tu ești acuma mare, în vréstă bărbătescă,
Eu, sânt un trunchiu mai gata ca mâni să putređesc;
Când voi inchide ochii, tu vei rămâne singur
Fără de nici un sprijin, pe vieța ta nesigur,
Deci am gândit pe tine să te fac om de casă
Ca traiu-ți trai să fie, și a ta mesă mesă.
Și astfel, astăzi spus-am lui moș Eliezer
Să-ți caute o soție după-cum eu o cer:
Cu minte, 'ngrigitóre și plină de virtute,
Plăcută lui lehova și care să te-ajute
L'a tale nevoi, grige, la lucru, la dureri,
Să-ți fie ca o mamă la muncă ori plăceri

Isac.

O tată, tată dragă, cât ești bun pentru mine,
A mea întregă vieță a-și da-o pentru tine.

Abraam.

Primești dar va să ȓică?

Isac.

Decă primesc eu tată?

Dar astă bucurie imi e nemésurată!

Abraam.

Auđi Eliezer, încarcă-te și plécă,
Grăbeșce, și tot timpul nu îl lăsă să trecă.

Eliezer.

Eu plec îndat stăpâne

Schițe etnografice.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
TIPURI DE MORLACI DE PELA CATTARO.

TIPURI DE ALBANESI DIN DALMATIA.

Abraam.

Mergi binecuvântat!

Eliezer ese.

Isac.

Părinte, fericirea în sufletu-mi ai dat.
Nu sânt nici măcar vrednic să-ți multămesc eu ție
Pentru-atâta iubire, ș-atâta veselie
Ce mi-ai promis-o astăzi.

Abraam.

Și eu sânt multămit.

C'al meu gând pentru tine, de tine fu primit.
Voiu ca să vîd pe Isac când s'a căsători,
In sânta fericire . . . ș-apoi, — eu pot muri.

O fântână în valea Mesopotamiei.

Eliezer, descălecând de pe cămilă.

Tot văi și deluri, ripe și munți plini de pustii,
Prăpăstii, lacuri, riuri și deșerte câmpii
Trecut-am prin căldura ce arde chiar suflarea,
Prin seceta, prin ploia ce 'npiedecă umblarea
Eu am trecut, și toate nu mi-au părut nimic
— Le-am înfruntat cu peptu-mi ce ori ce greu ridică.
— Puțin imi pasă mie când ochiu-mi un leu vede
De-un șerpe se ivește, de-un vultur se repede,
Eu i arăt săgêta-mi, și fuge, a perit!
Dar nu-i tot astfel lucrul ce am de implinit;
Din astă incurcă, Iehova numai pôte
Ca să-mi arete calea ce la drum bun m'a scôte.
— La cer deci rugăminte, la cer a mea speranță
Ș-atunci pași-voi lesne cu bună siguranță.

A! o idee bună, ideie minunată! . . .
A cerului voință să fie respectată! . . .
Așă, acum sânt sigur de reușita mea,
Ș-alegerea-mi de sigur lui Abraam va plăce
Și lui Isac, și ênsuși lui Iehova din cer . . .
Intr'un cuvânt stă totul, și totul e mister . . .
Dela fântâna asta orășenii scot apă,
Er sêra vin copile de vitele-și adapă;
Atunci eu printre dênse de-odată apărênd
Când ele-s ocupate vitele adapând,
Voi dice în glas mare, — puțină ap' a-mi da . . .
Și cine-mi va întinde cu grab cofița sa
Să hêu, dicêndu-mi astfel: »Bé, și vitele tale
>Voi adapă«, atunci . . . sfêrșit-am a mea cale:
Voi dice: »Tu feciôră, tu ești de cer alêsă
Să fii lui Abraam noră și lui Isac mirêsă . . .

Corul feciôrelor, în afară.

Calea-i scurtă, valea-i mică,
Tot ca pasêri să sburăm!
La fântână fără frică
Vitele să adăpăm.

Eliezer.

Voci dulci s-aud cum cântă, și vin parcă din rai;
E cânt de veselie ce re'nvie-al meu trai.

Intră *Rebeca* cu amicele sale.

Corul feciôrelor.

Scôte apă tu surată,
Trage cumpêna ușor;
Mielușica-i insetată,
Ș-o să hê. — să hê cu zor!

Eliezer.

Acesta-i visul tainic ce cerul mi l-a dat . . .
Feciôrelor cu bine . . . sânt tare insetat
De-mi dați puțină apă pré mult voi multămi.
Căci sufletu-mi ars tare în ea-l voi recori!

Rebeca.

Un călêtor! ți-i sete? bé din cofița mea;
De apă să duci lipsă! . . . chiar și cămila ta
Eu o voi adăpă-o!

Eliezer.

Cum . . . tu, tu copiliță? . . .

Nuri rumeni . . . cu ochi negri . . . cu lucie cosițe . . .

Rebeca.

Ce ȃci tu călêtoare? au pôte ești smintit!

Eliezer.

Nu sânt smintit feciôră, ei, sânt indatorit
De Iehova din ceruri, și de stăpânul meu, —
Să vin în astă țeră, să caut fiului seu
O sôtă, bună, dreptă și vrednică de el.

Rebeca.

Ce spui? . . . de cine-i vorba . . . și cine e acel
Ce te trimite-aicea să cauți tu o mirêsă

Eliezer.

Iehova . . . ce-acum dice că tu ești cea alêsă
Pentru Isac, ce-i fiul lui Abraam betrânol,
Din Canaan.

Rebeca.

O! cerul mi-a și trimis destinul! . . .

Abraam ne e rudă . . .

Eliezer.

Abraam ruda vóstră?

Ce multă bucurie avê-va casa nóstră.

Rebeca.

Dar spune de ai semne că ești cu-adevêrat
Trimes de Abraam chiar din țermu-i depărtat?

Eliezer.

Îți voi arêta semne și daruri prețioșe,
Ce el ție-ți trimite.

Scôte juvacururi, și le dă Rebeci.

Rebeca.

Cât ele-s de frumoșe! . . .

Cu ele bine-mi șede? . . .

Eliezer.

Ca unui tron ceresc!

Rebeca.

Grăbeșce-te; acasă voi iute să sosesc. . . .

Eliezer.

Ca fulgerul vom merge. . .

Rebeca.

Amice, să cântăm!

Pe Iehova din ceruri cu toți să-l laudăm . . .

Corul.

Iehova fie laudat
In vecinica lumină.
Pe credincioși a inzestrat
Cu mila lui divină.
(Finele va urmá).

N. A. Bogdan.

FATA POPII.

— Roman în 2 tomuri. —

(Urmare).

Sciind bine de unde au să 'ncepă, concurenții
grăbiră să facă poclône pela icône, adê
mêrgă la popa Tanase spre a-i cere sprê
dar mai și sêmă să dobêndêscă o vorbê
din partea Rachilei, fără care n'aveau să izbutêscă.

La rândul lor, se înțelege că ei făgăduiau popii câtă frunză și erbă, fiecare după felul seu de cugetare. Unul o vacă cu vițel, altul un porc gras, al treilea parale; ba fost-au și de aceia, cari nu se sfiau a-și da vorba, că decă vor fi aleși, vor luă pe Rachila de soție.

Putea să se mărite după preot, căci nu eră vėduvă, ba nici logoditã n'a fost.

Nu-i vorbã, propunerea acestora i sunã lui popa Tanase mai după plac la urechie, căci doriã și el cu dragã inimã sã-și vedã fata cât mai curėnd legatã 'n cap, dar nu cutezã sã dea nici unuia vr'un respuns hotãrit, căci nu șciewa ce are sã dicã ea. Ba cu câte unul, nu prė chipos, se și făcea cu hólã, cã cum cutezã a-i spune asemenea vorbe? cã el n'are fatã de aruncat pe uliță, sã o mãrite după ori-ce tras-impins și s'o lege cu de-a sila de capul cuiva.

Dar după ce se duceau concurenții, el spunea Rachilei propunerea ce i-a făcut cutare și cutare: inse o spunea ec' așã, cu jumėtate de gurã, fără sã parã cã are tragere de inimã cãtrã unul seu altul, numai cu deafurișul pãndiã cu cõda ochiului ce simțire va vedē zugrãvindu-se pe fața ei și precum erã aceea, vorbiã seu tăcea.

Rachila il lãsã sã vorbescã și nu dicewa nimica. Pãrintele credea, cã fetei nici unul nu-i place. Nu mai lungi darã vorba.

Dela o vreme inse i se acrise și lui de atãta tãcere și luãndu-și inima 'n dinți, își intrebã fata:

— Dar pe cine aștepti? Cã dorã n'o sã vinã fițimpērãtuș sã te pețescã!

— Pe cine aștept? Pe Spinean!

Popa Tanase respunse uimit:

— Am audit c'o urechie, cã și dēnsul ar dori sã concureze, inse . . .

— N'are parale? Șciew. I-a mãecat toți cu alegerea de dascãl. Și totuș a cãdut, cãci in țiuva cea de pe urmã, cãnd mai cu sēmã trebuia, nu mai aveã nici un gologan. Dar la ce ne trebuie noue bani?

— Care va sã dicã, după dēnsul te-ai mãritã?

— Da.

— Bine, fiica mea; n'am decãt sã-i fac un semn și are sã vie 'ndatã tot in sãrite. Imi pare bine cã ț-ai ales pe dēnsul. Ce voinic! O cruce de om!

Și plin de bucurie se apropiã de ea și-i sãrutã fruntea, dicēndu-i:

— Dumneșeu sã binecuvinteze alegerea ta!

Apoi, prindēndu-i mânia, o intrebã:

— Il iubești?

— Ba.

Pãrintele Tanase i scãpã mânia și'intrebã uimit:

— Pentru ce vrei dar sã-l iei de bãrbat?

— Așã cere dorul meu de resbunare. Spinean e dușman de mõrte al notarului nostru, pentru cã șciew bine, acesta l'a trēntit pe el la alegere și ne-a adus pe cap un burduf de carte; dar și eu urese grozav pe Cãnepean, cãci dēnsul e pricina de cãpetenie, cã popa Movilã n'a recunoscut iscãlitura de poliță. Un dor de resbunare ne arde 'n inimã l'amen-doi. Unindu-ne, vom izbuti mai ușor. Prima loviturã va fi aceea, cã vom trēnti pe Frunđan, care vrē sã ieie de soție pe sora lui Cãnepean și e atãt de sigur de alegere, incãt a hotãrit și țiuva logodnei. Vreu sã rid și eu, cum a ris și ei de mine!

— Bine, dar de ce alegi tocmai pe Spinean?

— Pentru cã el are rude multe in Valea-micã și așã vom izbuti mai ușor la alegere. In timpul de acuma trebuie sã cumpenim bine tõte, cãci õmenii sũnt fãțarnici, nu te poți increde 'n ei orbeșce. Ce inriurire mare ai și totuș etã cã de dõue ori n'am izbutit. Acum nu mai vreu a riscã; trebuie sã fiu sigurã din capul locului.

— Dar gãndeșce . . . o viėtã 'ntrėgã! . . .

— N'am sã me cãesc nici odatã. In sfērșit, Spinean e un om frumos și n'are sã-mi fie rușine a merge d'alãturezza cu el. Incãt pentru dragoste, põte cã o sã urmeze și aceea mai tãrđiu. Te miri ce se mai põte intēplã! De-ocamdatã? Ómenii atãta m'au tot supērat, incãt nu șciew cum se face, dar nu mai am nici o simțire, afarã de resbunarea! Asta inse o am desvoltatã . . . Hei! notarul acesta n'are sã facã mulți pureci in satul nostru!

Ea vorbiã cu atãta foc, incãt pãrintele seu se 'nferbintã și el și-i dișe:

— Etã mânia mea! Iti fãgãduesc, cã 'n dõue sēptēmãni va fi suspendat!

— Iti mulțãmesc. — respunse ea plinã de bucurie. Ș-acum la lucru! Du-te și pune la cale trebile, după cum vorbirãm.

Pãrintele Tanase tocmai voiã sã iēsã, cãnd cineva bătũ la ușe și intrã un țeran, badea Protosiu pe care-l cunõscem din Riureni.

— Noroc bun sã ve deie Dumneșeu! — salutã el, apoi sãrutã mânia popii.

— Mulțãmim dtale. bade Protosie! Ce te-a adus pela noi?

— Șciew Dumneșeu. Am vinit și eu ec' așã, sã mai fac și p' aici umbrã pãmēntului.

— Ședi!

— Deu mi-a prmde bine, cã-s cam slab, am bolit preț d'o verã. Abiã putui vini pãn' aici, dar prē mult v'am dus dorul și nu mai puteam sta acasã.

Pãrintele Tanase șciewa, cã tõte-aceste-s flēcuri și cã cu totul alt ceva trebuie sã fie pricina, pentru care gura satului din Riureni a vinit acuma la el. I pãrea inse, cã acela se sfieșce a vorbi inaintea Rachilei; o trimise darã după vin, ca badea Protosiu sã põtã spune pentru ce-a vinit.

Abiã eși Rachila, acela se și apropiã de pãrintele și 'ncepũ:

— Audit-ai, pãrinte, ce s'a intēplãt la noi?

— Ba.

— Popa și ginere-seu, notarãșul d'aici, au hotãrit sã ridice plata dascãlului și la noi și la dvõstre.

— Și la noi? Dar ce trebã are popa dvõstre cu dascãlul nostru?

— Aceea ce are notarãșul dvõstre cu invēțãtorul dela noi. Se mestecã aceștia in tõte și dic. cã ei vreu sã dirėgã aceste dõue sate. Și mãcar sã ne intrebe și pe noi, cari nu sũntem aici de joi mai apoi! Dar nu! Ei fac tõte de capul lor.

— In satul meu n'or fãce.

— Nici in al meu.

— Voi arãtã eu cã cine conduce poporul. Nu dic sã nu dãm platã mai mare dascãlului, dar eu am sã hotãresc cãnd și cui. Celui d'acuma nici odatã. Deie-i notarul, el l'a ales!

— Noi n'om da nici odatã și nici unuia platã mai mare; notarãșul ne-a spus, cã și cu banii aceștia om cãpētã cãți om vrē; ba unul ni s'a imbiat și pe platã mai micã.

Intr'aceste Rachila sosi cu vinul. P'opa cu Protosie se puserã la bēute, și dēnsa eși, dãnd cu so-cotēla cã ei doi de bunã sēmã ferb ceva, la ce-i mai bine sã nu fie și ea de fatã.

(Va urmã).

Iosif Vulcan.

Conceptia modernã a șciinței geografice

Conferință ținutã in Societatea Geogr. Rom. din București.

(Urmare).

Dar ceea ce face marele merit al lui Ritter este cã el a impus geografiei un scop mult mai inalt decãt simpla cunõscere a fizicei terestre și comparația mai

mult s'eu mai puțin ingenioasă a continentelor. Dela densul încôce scopul geografiei este de a ne arătă cum civilizația unei societăți omenesci este condiționată de fizica locului, și cum legile naturii influențează asupra evenimentelor istorice, așa că geograful modern este chemat a ne învederă cauzele fenomenelor sociale printr'o înlanțuire de fapte luate din domeniul celorlalte științe. Este adevărat, că nu geografia a pus pentru întia oară aceste cestiuni, ci filosofia, și încă din timpuri foarte vechi, precum de altmintelea eră și firesc ca niște probleme de o importanță așa de capitală să nu rămână neatinsse de spiritele înalte, cari cugetă asupra sorței omenirii. Filosofi din epoca alexandrină erau așa de îndrăsneți în a stabili teza că omul este un produs al locului, încât determiniștii moderni par sfioși alături cu densii. În secolul trecut acesta temă eră unul din obiectele de predilecțiune ale spiritelor cari dau tonul și o direcție nouă contemporanilor lor, precum erau Hume, Voltaire, Condorcet, Kant, Herder, dar mai cu semă Montesquieu, a cărui operă »Esprit des Lois« eră o lungă și ingenioasă pledorie în favoarea tezei, că legislația popoarelor este în mod hotărîtor influențată de clima țării lor. Cu toate acestea, privind mai de aproape, ne încredințăm că observațiile acestor mari bărbați erau mai mult s'eu mai puțin empirice, mai mult s'eu mai puțin superficiale, și că știința geografică eră mai mult un desiderat, un postulat al spiritului timpului, decât o realitate. De aceea nu fără cuvânt Ritter dicea că geografia a fost până la densul o amestecătură de elemente varii fără nici o legătură internă, că ea zace încă sub povara stratului ce o acopere și de sub care ea trebuie să iese ca ceva științific, curat. Geografia, care până aci eră privită ca un ochiu al istoriei și pusă pe aceeași linie cu chronologia, începu a fi numită cheia istoriei, pentru că, precum a d'is genialul istoric al Franciei, Michelet, la început istoria este numai geografie. Fără geografie nu ne putem explica cum un popor a ajuns la cutare grad de cultură, mai ales în prima fază a vieții sale, când el este în totă puterea cuvântului un produs al naturii: dar erăși civilizația actuală a unui popor nu se pôte explica fără cunoștința istoriei sale. Astfel, geografia atrase istoria în cercul seu, pe când pe de altă parte ea se făcu ajutoră indispensabilă a surorii sale. Cu acest mod, știința geografică își luă individualitatea și independența ei, atrăgea istoria în cercul cercetărilor sale și da acesteia cheia neapărat trebuincioasă pentru deschiderea edificiului seu; căci precum valurile oceanului se sparg totdeuna în același fel, isbindu-se de o stâncă ce are o formă anumită, tot așa de anumite raporturi naturale imprimă în totdeuna niște forme identice evenimentelor istorice petrecute în launtrul hotarelor lor. Cu cât cineva privește lucrurile dintr'un punct de vedere mai înalt, cu atât reiese mai luminosă idea că instinctele, ideile, sentimentele, aptitudinile omului sunt condiționate de natura în care trăește, și cu atât se impune mai imperios în istorie necesitatea elementului geografic. Acest adevăr legitimăză pretensiunea geografiei de a luă parte în prima linie la aprofundarea condițiilor naturale ale fenomenelor istorice.

Aceste raporturi naturale sunt statornice în acțiunea lor asupra sorței popoarelor. Se înțelege de sine, că acțiunea naturii asupra omului devine cu atât mai slabă, cu cât popoarele se ridică la un grad de cultură mai înalt; inse, pe de altă parte, omul nu se pôte desface cu desăvârșire de legăturile cari îl unesc cu natura încunjurătoare. Englezul ce emigrăză în Australia aduce în noua sa patrie o sumă de idei și de instrumente, cu ajutorul cărora el își subjugă natura și, în comparație cu indigenii Noului Continent,

se desvôltă într'o libertate perfectă. Cu toate acestea s'a observat influența naturii chiar asupra omului civilizat, în faptul că, în Canada ș. es., englezul izolat se selbăticește puțin câte puțin și, după o curgere de timp însemnată, abiă mai păstrează ceva din calitățile sale primitive. Ca și marea, omenirea își are temelia ei pe pământ. Precum Oceanul, după furtunile cele mai fricose, cade erăși în albia lui, tot așa popoarele, după turburările sociale cele mai violente, cari mai mult s'eu mai puțin le desfac de baza lor terestră, recad în puterea influențelor fizice, de cari nu se pot deslipi cu nici un preț. Gruparea omenirii în anumite locuri, întocmite statelor primitive în cutare s'eu cutare parte a globului, desvôltarea mai lentă s'eu mai repede, întinderea domniei lor asupra țărilor vecine s'eu rămânerea lor în hotarele primitive, toate aceste fapte precum și altele sunt condiționate de natura solului, mai ales când popoarele se află în primele stadii ale vieții lor. Nu este o simplă întemplantă că omenii s'au grămădit din timpurile cele mai vechi pe țărmurile Mediteranei întocmai ca broșcele împrejurul unui lac, ca să ne servim de o expresie isbitore a marelui filosof Platon. Pe când Oceanul eră considerat ca o pustie înfricoșată, marea Mediterană oferia omenilor primitivi o climă dulce și un cer senin, niște țărmuri pline de aspecte pitorești, roditore din fire și primitore de toate culturile, o masă de apă de o frumsețe rară, bogată în tot felul de animale aquatice și presărată din distanță în distanță de o mulțime de insule, cari, în unele locuri, nu lasă nici odată pe călător între cer și mare. Nu este o întemplantă că Italia, care înainteză toemai în mijlocul acestei mări, a ajuns d'omna lumii vechi ce se mărginiă în vecinătatea acestei minunate pânze de apă, precum erăși nu este o întemplantă că Roma ce se află în mijlocul Italiei și la gura celui mai mare din riurile ei a ajuns d'omna acestei frumoase peninsule.

(Va urmă.)

Aug. Demetriescu.

Doine și hore populare.

— Din giurul Năședului. —

XLII.
 Runță verde de cicore,
 Per voinicii ta 'nehisore,
 Sântul s'ore vré să jore,
 Numai luna harnica,
 Ea țice că n'a jură,
 Că când s'orele sânteșce,
 Luna atunci răsăreșce,
 Și ea tôte le priveșce:
 Epșore de frâu ducend,
 Și mândre de brâu ținend,
 Ficiorașii șuerând,
 Pe norocu-și blăstêmând.

XLIII.

Măi, bădiță suflet drag,
 Invetă-ne ce să fac?
 — Eu, mândră, te-oi invetă:
 Ia-ți hainele și — haida,
 Ia-ți un r'ond de hainicele,
 Și haida cu mine, lele,
 Ia-ți un r'ond de haine bune,
 Și haida cu mine 'n lume.

Culese de

Iuliu Bugnariu.

Romeo și Julieta.

Tragedie în 5 acte de Shakespeare, trad. de dl Gr. Manolescu; jucată pe scena din București la 15/27 martie. a. c.

Este pôte deajuns să ȳci: »Romeo și Julieta« ca ori și care cultivator de litere să se gândescă la cea mai minunată creatură a unui geniu, de care și secolii rare ori nasc!

Când Dumnezeu a vrut să nu se përdă acel spirit, pe care l'a suflat dënsul în cea dintëiu creatură omenescă a sa, când s'a gândit la aceea, ca pe om să-l pună îndată după sine, să-l arëdice mai presus decât pe celelalte viețuitoare ale universului, — atunci a lăsat să se nască pe lume ómeni cum a fost marele dramaturg Shakespeare. . .

Și când un geniu dumnezeesc a voit să arete ómenilor adevărata inimă omenescă, când a voit să arete ómenilor idealul, atunci a creat pe »Romeo și Julieta« pe hârtie, dar pe cari idealuri scrise noi vecinic le căutăm, pentru cari idealuri atât dor nătrim în inimile năstre, cât numai vieța ideală ne-ar pute da. ȳr lumea reală abiă speranța că le vom allă.

»Romeo și Julio«, tu bibliă a amorului, tu isvor al celor mai subline simțiri, voi idealuri plăzuite din creier și inima unui măret geniu! . . . Cu câtă beție sullutescă imi desmierd inima privind-ve, ascultându-ve vorba omenescă insullată de dumnezeesci pasiuni, pasiuni cari vecinic frământă și vor frământă inimile simțitoare . . .

Tu Julieta cu corp omenesc, cu inimă, cu glas omenesc și totuș divină ființă! . . . Tu anger dulce ca o minune! Câte ca tine în această tinere plină de miserie?! . . . Tu ideal căutat de atâtea tinere inimi!!

Tu Romeo, ideal ce trãșeci în inimile atãtor Juliette . . . Ideal inso care mori tocmăi atunci când ajungi momentul de a te realisă!

Dar să termin cu aceste aiurări și să trec la obiect! Este greu inso să faci o dare de semă până ce sulletul îți este impovorat de atâtea simțiri, câte ți s'au nãscut în inimă atunci, când ai ascultat această piesă de teatru. . . Șcii, că ai a face numai cu o poesie pe care a esprimat-o scriitorul într'un moment de estas, estas pôte care i-a vinit numai așa din senin (dēcă tãgãduim sullarea dumnezeescă!) și totuș par că ai vëdut trecënd pe dinaintea ochilor tei cea mai tristă tragedie. . .

Și totuș par că ai crede, că acele scene pe cari le-ai vëdut pe scãndurile teatrului, în adevër s'au întëplat. . . Veđi par că pe nevinovata Julieta cum se aprinde în ea amorul cel mai ferbinte cãtră Romeo. . . Par că veđi pe Romeo la picioarele ei, îți trec apoi pe dinaintea ochilor tôte episódele în cari se ajutã și se impedeacă acest amor. . . Și în fine îți vine a plãnge la momentul acestor doi nenorociți și totuși fericiți amanți, îți vine a blãstëma această lume rea, în care și cele mai nobile inimi sânt sdrobite, în care și cele mai curate și adevërate simțiri sânt cãlcate în picioare, parte de ómenii rei, de cari atãți sânt în lume, parte de acea taincã putere, care un așa rol insemnat jócã în vieța omenirii, și cãreia omenirea i-a dat numele de »sórte«! . . .

Șcii, că acei actori cari au înscenat imaginațiunea poetului sânt și ei ómeni ca și noi, ómeni cari din miserie pôte ori sub impresiunea de care sântem și noi cuprinși și-au jucat rolurile. . . Șcii că acea »Julieta« nu este de loc Julieta, că pôte până ce »Romeo« i jură credința ea se gândia la un alt Romeo,

ȳr Romeo ș-o fi inchipuit o altă Julieta inaintea sa, și totuși îți vine a crede că ceea ce ai vëdut nu a fost numai un teatru, că tôte acele persoane pe cari le-ai vëdut pe scenă au simțit împreună cu tine bucuria, fericirea, ura și durerea care pôte numai în imaginațiunea poetului a fost când a scris această piesă. . .

Sânt impresionat, cum trebuie să fie omul după ce a vëdut o tragedie de a lui Shakespeare, după mine cel mai adevërat dramaturg. . . Și când pe lângă aceea că ai vëdut jucându-se acea piesă, ai mai avut fericirea de a o vedé și auđi jucată de artiștii năștri, cari cu ȳci ce merge tot mai mult se perfecțiunează, cum ȳci atunci fôrte puțin îți lipseșce ca să admiri omul, atunci îți vine par că să-l pui fôrte aprópe de Dumnezeu pe asemenea geniu, să te simți pitic asemënându-te cu un astlel de om mare și luminat, dar tot în acel minut te simți par că și înãlțat pentru că faci și tu parte din acea omenire din sinul cãreia s'a nãscut un asemenea geniu. . .

Au admirat mulți și mult timp pe Shakespeare și eu ȳci, că câtă vreme nu se va schimbă această omenire și acest bëtân univers, câtă vreme omenirea remãne stãpãnită de acelea pasiuni cari au dominat'o și o dominează — Shakespeare tot cel mai admirat va remãne în ceea ce priveșce simțemintele omenesci, pe cari el așa fidel, cu atãta cãldurã, sinceritate și cu așa colorii vii a șciut să le înfãțișeze în operele sale teatrale.

Cei cari l'au cunoscut și l'au vëdut înscenãnd chiar și pe mãestrul, nu l'au priceput, tocmăi pentru aceea, că el erã prè mare și o mărime din depãrtarea spațiului și timpului trebuie privită ca să o putem aprëțui. . . A trebuit să trecã mulți ani după mórtea mãestrului până ce să recunoscã omenirea ce fiu a trãit în sinul ei. . . A trebuit o națiune strãinã autorului — să-i descopere mãrgãritarele pe cari patria sa natală n'a voit a le recunoscë de scumpe. . . Dar tocmăi asta ne dovedeșce, că Shakespeare nu este fiul numai unei națiuni, el este al întregii omeniri, el este mai mare decât sórele cãci luminează întreg universul, până ce sórele numai o jumëtate pôte să lumineze de-odatã din univers!

Și dēcã a scris acest Shakespeare mult, dēcã numele lui este nemuritor, eu așa cred, această singurã piesă: »Romeo și Julieta« ar fi fost destul ca autorul ei nici odatã să nu mórã! Cãci câtă vreme amorul va incãldi inimile năstre, câtă vreme căutăm idealuri ca Julieta și câtă vreme feciórele vor căutã un Romeo, până atunci tot »Romeo și Julieta« remãn singurii ideali ai tinerimei, singura și cea mai sfântã carte a amorului și tocmăi pentru asta i este asigurată nemurirea: trãșce în inimile tinerimei! . . .

Și neperitoare va remãne și piesa »Romeo și Julieta«, această poemă a amorului nefeicit. . . Nu cred să fie în literatura universală o poesie lyrică, o baladã seu dramã, care să ne dea un așa tablou poetic despre cel mai sfânt amor și care amor cu atãta artã este cãntat în această tragedie. . .

În Verona sânt douë familii nobile: Montechi și Capoletti, cari sânt în cea mai mare dușmãnie. Romeo, un descendent de Montechi, se namorează de Julia Capoletti, care asemenea se aprinde de amor pentru el. Amorul lor nefeicit formezã subiectul celebrei tragedii a marelui Shakespeare: subiect prè cunoscut de cetitorii culți ai acestei foi, de aceea ar fi un ultragiu la cultura lor să-l mai repeteșce.

Eu așa pricep piesa asta că: amorul lui Romeo tocmăi prin aceea este înãlțat, mare și adevërat, că el a uitat pentru totdeuna pe Rosalia vedënd pe Julieta! ȳr femeia îndumneđitã prin aceea o vëd represintată în Julieta, că a șciut să deștepte în Romeo așa amor

incât să uite de totă lumea, să-și uite ura, să uite că a mai iubit. . . Er proba amorului lor în aceea o ved că Julietta refuză pe contele, este gata a-și pune în pericol viața bând lichidul de otravă dela Părintele și în urmă omorându-se vedând mort pe acela, care nu a putut trăi fără de ea, și care tocmai prin asta își arătă amorul seu nemărginit.

Unde mai este o asemenea tragedie a amorului?!

Și este satisfăcut și publicul: de și durerea pe care o simte când vede că Julietta nu e mortă, er Romeo s'a otrăvit — este sfâșietore, te pătrunde până în suflet, totuși te mângăie vedându-l murind în brațele iubitei sale. În fine dice un filosof — adevărata fericire a vieții aceea este, pe care ți-o dă morțea!

Er prin aceea că-i vedem pe amândoi morți, ne gândim la aceea, că acesta mörte numai i ajută la o fericire mai perfectă, decât pöte să dea acesta lume plină de păcate. . .

*

Jocul actorilor a fost perfect. Manolescu (în a cărui beneficiu s'a dat acesta piesă) a fost de admirat. Mai ales în act. I, unde pentru prima öra vede pe Julietta, apoi în act. II, unde i vorbește de pe bangă și îi sărută broboda întinsă lui și la sfârșit unde mörte, a jucat așa de bine, cât mai bine nici că se pöte.

Asemenea a jucat bine și dna Ana Manolescu. Mai ales când bea otrava, când i spune Romeo că s'a otrăvit, când se străpunge — a fost mult aplaudată.

Teatrul a fost plin. A asistat la acesta reprezentatiune și M. S. Regina și a aplaudat împreună cu mulțimea pe actorii eselenți.

Dnul Manolescu a primit o cunună de argint și una de lauri.

Ne desvoltăm imbucurător pe acest teren!

Ioan Russu.

Elementul național în educațiune.

— Conferință ținută în Cernăuți de dl D. Socolean. —

Intr'a 25 martie ținū membrul comitetului societății pentru literatura și cultura română în Bucovina dl Dimitrie Socolean o conferință în Cernăuți «despre elementul național în educațiune». Sala eră îndesată de un public förte numeros. flörea inteligenței noastre române din Cernăuți. Sexul frumos a documentat, prin aparința sa numerosă, că-i pătruns de însemnătatea educațiunii naționale.

La 7 1/2 șera s'a urcat conferențiarul la tribună și după o introducere scurtă a desvoltat mai întâiu idealul secolului nostru, accentuând, cumcă idea națională devenise în present o idee tot atăta de sacră ca idea ddeu, credință, familiă, tată și mamă. Atât prin exemple istorice, cât și prin conduita presentă din viața națiunilor, a documentat conferențiarul, cumcă astăzi în Europa modernă, ba chiar și peste continente, nervul vieții îl dă naționalismul; cumcă naționalismul e forța, ce ține încheate astăzi töte elementele popörelor. Aci, după o excursiune bine-nimerită dise, «cumcă idea națională este încă în genere puțin desvoltată și cultivată la noi», documentând asta prin neglijarea limbei, a datinelor, portului, cântecelor naționale etc. A arëtat apoi cauzele, din cari a urmat această recelă a simțului național la unii dintre Români nostri. «Pöte că süntem din numerul pesimiștilor», dice conferențiarul, «și fie cele ce vedem, să remăie o simplă părere, dară așa de slăbite cum sünť și cum continuă să fie, elementul românesc — simțimentul solidarității și conștiința națională se găsesc espuse unui pericol — și însemnat la noi; » pentru că în secolul acesta s'au învievit popörelor, al renașcerii națiunilor, fiecare popor

caută o viață mai bună decât în trecut, prin urmare națiunea, care voeșce să trăească ca atare, trebuie să fie ne'nterupt la înălțimea ideilor și a cunoștințelor din epoca, în care viețueșce. Apoi cu privire la lupta pentru esistență a dis: »că decă vrei să trăești, trebuie să lupți și decă vrei să poți luptă, trebuie să fii tare, tare ca individ, tare ca popor«. — De aci trecū conferențiarul la desvoltarea elementelor naționale în educațiune, pe cari le-a numit: limba și datinele, conștiința națională și istoria, literatura, musica și cântecul național. Referitiv la limba și însemnatatea ei ca element în educațiunea națională, aduse dlui mai multe exemple atât științifice, cât și din viața presentă a popörelor.

»Limba, dice conferențiarul« este isvorul cel mai puternic al înaintării și înălțării în cultură, și prin acesta a fericirii popörelor. »Ea este spiritul ddeces al unirii și înfrățirii ömenilor pe o viețuire și conc lucrare comună«. Limba este tesaurul prețios, locul sacru, care ne-a luminat și pe noi și nu ne a lăsat să perim și să ne perdem în fortunele vöcurilor trecute«. »Limba și moravurile au fost palatul de scäpare al Romänilor etc. »Decă Romänii trăese încă ca națiune«, dise conferențiarul, »acesta o datorözä tenacității lor în a-și păsträ datinele și limba strămoșească«.

Cât despre conștiința națională», a adus o mulțime de exemple frumoșe atât din viața cât și din istoria tuturor popörelor mai însemnate. În fine dise dlui: »Ne vom mărghini a aminti aci cuvintele memorabile, ce serviau ca devisă în reshöie glorioșilor noștri străbuni: »nu uitați că sünteți Romäni«. strigau conducătorii armelor române legiunilor sale, și aceste cuvinte bine simțite au făcut din Roma — domnitörea lumii; »acesta moștenire«, dise conferențiarul s'a străplăntat din generațiune în generațiune și s-a păstrat până în ziua de astăzi precum o aflăm la poporul român de pretutindine. »Etä cum ne vorbeșce despre acesta francesul Michelet: »Mändru de gloria vechilor euceritori Romani, cel mai ne'nsemnat țöran, se crede coboritor din patricianii Romei: Românului i place să vorbeșcă »de unchiul seu Traian«, căruiä pe lângä Stefan cel Mare și Mihai Vitezul i se atribuie tot, ce se vede mare și frumos în țöra lui«.

Trecënd la desvoltarea însemnătății istoriei ca element pentru educațiunea națională, a dis conferențiarul: »Când o națiune ca a noastră își rupe velul întunerecului, ce a acoperit'o un timp îndelungat; când pe orizontul ei străluceșce raza luminei și a vieții, când öra dreptății și a revierii națiunilor a sosit, atunci istoria, această oglindă a trecutului, această tribună a lumii moderne, este cärmaciul îndemänitic, care să-i arete calea, să o lörască atât de relațiunile trecutului, cât și de stäncele periculoșe ale presentului și să o conducă la limanul unui viitor mai bun, la înălțimea, la care i este permis să aspire ca națiune, ce face parte din marea gintă latină, carca după cum a dis'o poetul, decă vre-odată s'ar duce naintea tronului divin, ar puté să-i dicä: »pe tine te-am reprezentat«. Să studäm prin urmare istoria lumii, dară să învëtëm tot odată istoria nemului nostru din cuvënt în cuvënt și să o predäm intactă urmașilor nostri.

În privința literaturii dise conferențiarul, între altele, că de și Romänii trăind sub împrejurările nestabile și nelaste ale vöcurilor trecute, n'au putut să-și fondeze o școlă de cultură propriä stabilă, totuș și astăzi nime nu va negä, cumcă cu privire la referințele trecutului și la împrejurările de față, Romänii posed astăzi o literatură frumoșă, care promite un viitor strălucit. Cine nu cunoșce literatura noastră, mai ales cea poporală, acela nu cunoșce o lume intrögä de frumșete, de armonie și de visuri de aur, patriotism și lapte eroice, de vöclie, sumeție și

induoșire fragedă, nu cunoșce farmecul melancolic al suvenirilor de gloriă și de nefericire din trecutul unui popor brav, fremântat de suferințe seculare în lupte erăncene și necontentite cu o sorțe vitregă și cu barbari creștini și păgâni, al unui popor ratăcit de sub cerul azurii și călduros de mătădi, până în fundul munților recoroși ai Carpaților.

Primul și ultimul element, dice conferențiarul, în ori ce educațiune națională și patriotică, e femeea, e mama. Educațiunea națională și patriotică nu va fi într'o națiune, decă nu va începe încă dela sinul mamei. Fie-care națiune atribue femeii mărirea séu decădintă sa. Să respectăm așa dară cu deosebire femeea și să-i ingrimim mai mult ca până acuma de educațiunea ei națională, căci rolul femeii este mareț și cine nu-l cunoșce greșeșce. Provedința i-a incredințat menirea cea mai însemnată, creând'o și destinând-o de educătorea omenirii.

Conferențiarul sfârși prelogerea sa prin combaterea cosmopolitismului, arătând, cumcă cosmopolitismul practic în țilele noastre este o idee distrugătore de familiă, națiune și patrie, și indemnă pe public, de a deșteptă în popor idea naționalismului, dicend cumcă numai într'acesta constă salvarea contra acelui usurpător, care răpindu-ți datinele și limba, inădușindu-ți conștiința națională, falsificându-ți istoria, răpeșce în fine avuția și copilul și după ce te-a desarmat cu totul, te respinge de pretutindene cu dispreț, dicendu-ți: nu meriți să trăești.

Conferențiarul fu adesea intrerupt de aprobări și aplause frenetice; la finea conferinții primi dlui felicitările și mulțămirile din partea distinsului public, care eși nu numai satisfăcut, dară chiar încântat de ideile desfășurate.

Dionisiu O. Olinescu.

Academia Română.

— Sesiunea generală din 1886. —

II.

La deschiderea sesiunii generale, erau presinți următorii membrii:

A) din secțiunea literară: Ioan Caragiani, B. P. Hașdău, T. Maiorescu, I. Negruzzi, N. Quintescu, G. Sion.

B) Din secțiunea istorică: G. Barițiu, N. Ionescu, V. Maniu, Episcopul Melchisedec, Papadopol-Calimah, Dim. Sturdza, V. A. Urechia.

C) Din secțiunea științifică: P. S. Aurelian, Em. Bacalogu, Dim. Brândza, Stefan Fălcoian, I. Felix, I. Ghica, Gr. Stefanescu, N. Teclu.

După-ce dl secretar general Dim. Sturdza citi raportul seu asupra lucrărilor Academiei în decursul anului 1885/6, ce-l schițarăm în nr. trecut, — se dă citire următoarei programe a lucrărilor sesiunii generale:

1. Raportul secretarului general despre activitatea Academiei în decursul anului încetat. 2. Alegerea comisiunii pentru osaminarea lucrărilor făcute în decursul anului încetat. 3. Alegerea comisiunii financiare pentru cercetarea compturilor din anul încetat și pentru combinarea budgetului pe 1886—87. 4. Darea de semă a dlui B. P. Hașdău despre lucrarea marelui etimologic al României. 5. Raportul comisiunii însărcinate cu cercetarea publicațiunilor presintate la concursul premiului Năsturel-Herescu de 4000 lei și a premiului Lazar de 5000 lei. 6. Raportul comisiunii însărcinate cu cercetarea colecțiunii de arii populare române presintată la concursul premiului Heliade-Rădulescu de 5000 lei. 7. Raportul comisiunii financiare asupra compturilor 1885—86.

8. Raportul comisiunii însărcinate cu esaminarea lucrărilor făcute în decursul anului încetat. 9. Luarea decisiunilor asupra legatelor A. I. Dimitrie, G. Sân-Marin și Dr. M. G. Obedenar. 10. Determinarea subiectului ce este a se pune la cursul premiului Lazar de 5000 lei pentru anul 1889. 11. Alegerea comisiunii pentru cercetarea lucrărilor ce se vor presintă la concursul premiului Lazar de 5000 lei pentru 1887: »Flora descriptivă a unui județ din România«. 12. Alegerea comisiunii pentru cercetarea lucrărilor ce se vor presintă la concursul premiului Alexandru Ioan Cuza pe 1887: »Istoria Românilor în Dacia-Traiană dela Aurelian până la fondarea principatelor Moldova și Țera-Românească«. 13. Alegerea comisiunii de 9 membrii pentru cercetarea publicațiunilor ce vor intră la concursul premiilor Năsturel-Herescu de 4000 lei, Heliade-Rădulescu de 5000 lei pentru anul 1887. 14. Raportul comisiunii bibliotecii. 15. Formarea budgetului pe anul 1886—1887. 16. Dispozițiuni pentru facerea unei noue edițiuni a »Istoriei Românilor în epoca lui Mihai-Vitezul«, de N. Bălcescu. 17. Alegerea unui membru al Academiei, în secțiunea științifică în locul repositului Dr. A. Făt. 18. Alegeri de membri onorari și corespondenți. 19. Cestiunea ortografiei. Continuarea discuțiunii asupra lui « mut final. 20. Alegerea președinților și a vice-președinților secțiunilor. (Art. 14 stat.) 21. Alegerea secretarului secțiunii științifice pe 7 ani. (Art. 15 stat.) 22. Alegerea delegațiunii pe anul 1886 până la 1887. 23. Raportul secretarului general asupra lucrărilor sesiunii generale.

Dl N. Ionescu cere să se completeze programa lucrărilor cu lichidarea donațiunii făcută Academiei de repositul membru Dr. Făt. Dl președinte crede că ar fi bine ca membrul care va fi ales spre a înlocui pe Dr. Făt. să facă cuvântul de regret, în care să se arete meritele repositului. Dl secretar general comunică două scrisori primite dela dnii Florian Porcius și I. Sbiera, prin care anunță că nu vor pute lua parte la sesiune.

În ședința a doua dl secretar general dă citire următoarelor comunicări: D. Odobescu înșciințeză prin telegramă, că nu va pute vini la sesiune, anunțând, că a expediat documentele culese, însoțite de un raport special.

Dl T. Cipariu anunță, că nu va pute lua parte la sesiune.

Dna Eufimia de Hizdeu anunță că repositul ei soț Boleslav de Hizdeu a lăsat Academiei biblioteca sa. Se decide a se mijloci ca biblioteca să se primescă de către legațiunea română din Viena și să se trimită Academiei.

Dnii N. Ionescu și Dim. Sturdza propun să se scađă prețul de vânđare al colecțiunii documentelor adunate de Hurmuzachi. Academia decide a se reduce prețul dela 40 la 25 lei de volum.

În comisiunea pentru esaminarea lucrărilor făcute în decursul anului încetat se alege: dnii V. A. Urechia, N. Quintescu și G. Bariț. În comisiunea financiară se alege: dnii Fălcoian, Babeș și Teclu.

Se decide a se ține Vinerea viitoare ședința publică, în care va ceti dl G. Bariț. Dl Hașdău aminteșce, că dl Alecsandri a înșciințat că nu va pute lua parte la lucrările comisiunii însărcinate cu cercetarea colecțiunii de arii populare presentate la concursul premiului Heliade și că dsa într'o ședința de preste an a fost însărcinat provisoriu a înlocui pe dl Alecsandri în acęsta comisiune. Academia decide ca dl Hașdău să continue a lua parte la lucrările comisiunii în locul dlui Alecsandri.

Dl secretar general propune a se alege o comisiune specială pentru cercetarea legatelor făcute Aca-

demiei in decursul anului. Se aleg dnii T. Maiorescu, I. Negruzzi și V. Maniu.

In ședința a treia la 13/25 Martie. se primește dela dl Hașdău pentru colecțiunile Academiei 3 documente din secolul XVII, privitoare la familia Petriceicu-Hașdău, apoi se purcede la alegerea comisiunii pentru cercetarea lucrărilor, ce se vor presintă la premiul Lazar pe 1887 »Flora descriptivă a unui județ din România«. Se aleg dnii Aurelian, Porcius și Stefanescu. In comisiunea pentru lucrările ce vor intra la premiul Cusa asupra »Istoriei Românilor in Dacia până la fundarea principatelor« se aleg dnii Hașdău, Bariț și Ionescu.

In comisiunea de noue pentru premiile anuale pe 1887 se aleg din secțiunea literară: dnii N. Quintescu, I. Caragiani și A. Roman; din secțiunea istorică: dnii V. A. Urechia, N. Ionescu, G. Bariț; din secțiunea științifică: dnii Fălcoian, Brândză și Teclu.

Dnul T. Maiorescu presintă propunerea, că nici un membru ordinar al Academiei române să nu pōtă luā parte ca concurrent la premiile ce se decern de Academie. Acesta propunere se decide a se pune la ordinea zilei intr'una din ședințele viitoare.

In ședința publică ținută Vineri, la 14/26 martie. dl Bariț dă cetire relațiunii sale asupra museului istoric și archeologic din Timișōra. Ședința (deschisă la 1 oră p. m.) se ridică la 3.

Literatură și arte.

Sciri literare și artistice. Dl T. Maiorescu a cētit in cercul literar intrunit la dsa in sēptēmāna trecutā un articol intitulat »Poēții și Criticii«. — Dl T. C. Arion a ținut in sala Ateneului Român din București o conferință literară despre poesile lui Silvan și Zamfirescu. — Dl I. Rădōiu, directorul »Revistei Literare« din București, a fost numit membru onorific al Academiei Santona din Rozan in Francia. — Dl Ion I. Bumbac, profesor in Cernăuți, a ținut acolo joi in 1 aprilie st. n. o conferință literară despre »Viēta și activitatea literară și pedagogică a lui Aron Pumnul«. — Dl Alfred Marchaud, unul din cei mai distinși publiciști din Paris, publică in diarul »Le Temps« un articol bibliografic asupra »nuvelor« Reginei Elisabeta a Romāniei »Carmen Sylva« traduse in limba francesă de dl Salles.

Din Marele Etimologic al Romāniei, adera din Dicționarul limbei istorice și poporane a Romānilor, lucrat dupā dorința și cu cheltuiala regelui Carol I, sub auspiciile Academiei Romāne, de dl B. P. Hașdău, a apărut fāșciōra II, care cuprinde cuvintele dela Acaț până la Aflu. Din acesta fāșciōră reproducem in numerul presente, drept specimen, cuvēntul Adam. Acest op monumental ar trebui să se alle pe mēsa fiecārui Român, care pretinde a fi la înālțimea literaturii nōstre. Se pōte abonā la București in stabilimentul grafic Socec et Teclu.

Critica codicelui Voronețian. A eșit de sub tipar la București: »Codicele Voronețian cu un vocabular și studiu asupra lui de I. al lui G. Sbiera.« Critică de Gr. Crețu, profesor de limba romānă la liceul Mateiu Basarab din București. Broșura e estrasă din Revista dlui Tocilescu. Vom reveni, căci dl Crețu ne spune multe amēnunte interesante relative la descoperirea acestui codice.

Documentele adunate de Hurmuzachi. Prin decisiunea Academiei s'au redus la 25 lei (dela 40 lei) prețul unui volum din »Documentele privitoare la Istoria Romānilor« culese de Eudoxiu de Hurmuzachi. S'au publicat până acum următōrele opt volume: Vo-

lumul III (1576—1599); vol. IV, partea I (1600—1649); vol. IV, partea II (1576—1650); vol. V, partea I (1650—1699); vol. VI (1700—1750); vol. VII (1750—1818). Supplement I (1518—1780), II (1781—1814).

Diare noue. »Lucrătōrul Romān« se numește un organ de publicitate al meseriașilor care a apărut la București. — »Curierul Romān« a apărut la Botoșani, redactor dl I. Sc. Bădescu.

Teatru și musică.

Teatrul Național din București. In sēptēmāna trecutā s'au jucat operetele Mascotta, Bocaccio, opera »Faust« cu Elena Teodorini in rolul Margaretei, apoi de trei ori »Romeo și Julietta«. Diarul »Epoca« serie, că societatea dramatică ar fi priinit propuneri să mērgă la Cernăuți, ca să dea câteva represintațiuni acolo. Dra Teodorini a fost zilele trecute la Craiova, unde a fost primită cu mare entusiasm. Dsa va da două concerte și la Iași, unde se va reîntōrce pe acele sēri și dna Aristița Manolescu, care in sēptēmāna trecutā a incheiat acolo debutul seu. Se serie, că trupa de operețe va da un șir de represintațiuni la țēră.

Societatea »Armonia« din Cernăuți. Ca președinte al societății filarmonice romāne »Armonia« se alese dl Eudoxiu bar. de Hurmuzachi cu aclamațiune. ēră ca vice-președinte se realese dl I. Procopovici. Ca membrii ai comitetului dnii Max. Andronic, I. Drogi, Ilie Dimitrovici, Alecu Isceescu, Demetru Ispescul director, N. Somicovschi, E. Mesider, Vasile Mqrar, Petru Osteiu, Stefan Popescu și dr. Vointichi.

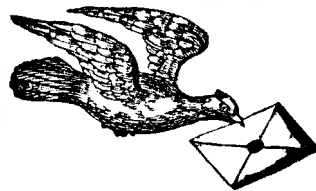
Concert romānesc in Budapesta. Junimea romānă din Budapesta va da ați la 3 aprilie st. n. un concert insoțit de dans, in favorul Societății de lectură »Petru Maior« in localitățile căpitānatului din Ferencz-város. In pāusă se vor jucā jocurile naționale »Călușerul« și »Bătuta«. Președintele comitetului arangătōr e dl dr. Emil cav. de Pușcariu, cassar al Șerban de Voila.

Pōșta Redacțiunii.

Orăscie. Epigramele se vor publicā.

Versurile: Dorul meu, Fire-ar Dōmne, De ț-i voia, Aș muri, Ilēno, La mōră, Eu și mândra nu se pot întrebuiță.

Badeuți. A sosit și-l vom întrebuiță.

Dlul V. C. in Berlad. Credem că de atunci ați primit

Dnei A. P. In nrul viitor.

Dnei M. C. Mulțămim.

Dlui I. P. Da.

Călindarul sēptēmānei.

Țiua sept.	Călindarul vechiu	Călind nou
Dumīncea a 4-a in Păresemi, Marcu c. 9, gl. 4, sft. 1.		
Dumīncea	23 Cuv. Nicōn	4 Ambrosie
Luni	24 S. P. Zacharia	5 Vincentie
Marti	25 (f) Bunavestire	6 Sext
Mercuri	26 Sob. Archg. Gavriil	7 Hermaan
Joi	27 Cuv. Matrona	8 Dionisie
Vineri	28 Cuv. Stefan	9 Maria
Sămbătă	29 Cuv. Marcu	10 Ezechiel